

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي المحدودية العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

מחקרים חדשים

מחקר אורך חדשני וייחודי - החיים בקהילה בעיני אנשים עם מוגבלות שכלית מחקרה של קרן שלם בשיתוף קונסורציום חוקרים מומחים בישראל בתחום המוגבלות השכלית.

צעירים עם מוגבלות שכלית בגיל ההתבגרות, עומדים בפני שינויים, ואתגרים המעוררים חרדות שלהם ושל בני משפחתם, כמו כל צעיר בן גילם ואף יותר. המעבר להתפתחותי מגיל ההתבגרות לבגרות צעירה הוא תקופה מאתגרת שקובעת במידה רבה את איכות המשך החיים. רוב המחקרים בתחום, מתארים מצב ברגע מסוים, ואינם מאפשרים הבנה דינאמית לתהליכי שינוי והשתנות. כחלק מתהליך של חשיבה אסטרטגית בקרן שלם החלטנו ליזום מחקר הבדק ובוחן את החיים בקהילה בעיניהם של אנשים עם מש"ה. מטרת המחקר היא להשמיע את קולם של הצעירים ומשפחותיהם בתהליכי ההתפתחות והשינויים המתרחשים לקראת יציאתם מהמערכת החינוכית לעבודה ולחיים בקהילה.

- המחקר הנו מחקר אורך ייחודי המשותף לקרן שלם ולשלשה חוקרים בכירים מאוניברסיטת תל-אביב, אוניברסיטת חיפה והמרכז האקדמי פרס: פרופ' מיכל אל-יגון, פרופ' אריק רימרמן ופרופ' מלכה מרגלית.

[לתקציר סיכום שנת המחקר השניה.](#)

ללכת על המים - השפעות תכנית התערבות תנועתית במים על סיכון לנפילות ויכולות קוגניטיביות-מילוליות באוכלוסייה מזדקנת עם מוגבלות שכלית התפתחותית פרופ' אברהם גולדשטיין, פרופ' ישעיהו הוצלר, ד"ר מיכל ניסים, אוניברסיטת בר אילן, 2017

מחקר זה נעשה בסיוע קרן שלם.

במחקר זה נבדקה ההשפעה של פעילות תנועתית מובנית במים על סיכון לנפילות ויכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים בעלי מש"ה. אוכלוסיית המחקר כללה 41 מזדקנים עם מש"ה קל-בינוני אשר השתתפו בהתערבות תנועתית מובנית במים או ביבשה. נמצא כי שתי שיטות ההתערבות מסייעות בצמצום הסיכון לנפילות, כשמשותפי קבוצת ההתערבות במים צמצמו את הסיכון לנפילות מהר יותר. כמו כן, שתי שיטות ההתערבות משפרות יכולת הבנה מילולית כשהתערבות במים יעילה יותר בהשפעה על יכולת זיכרון עבודה מילולי. עבודת המחקר הנוכחית מציעה דרך זמינה ושאינה פולשנית לשיפור דרכי ההתערבות לצמצום הסיכון לנפילות ושימור יכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים עם מש"ה.

[למחקר המלא](#)

צמיחתן האישית ורווחתן הנפשית של סבתות ערביות במשפחות לילדים עם/וללא מוגבלות שכלית: תרומתם של מאפיינים אישיים ובין אישיים.

סונדוס פאטמה זבידאת, מנחה : ד"ר ליאורה פינלדר, אוניברסיטת בר אילן, 2017

עבודת גמר זו לתואר שני נערכה בסיוע מענק מקרן שלם

מחקר זה בוחן לראשונה את נקודות המבט של 101 סבתות ערביות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ו-100 סבתות לילדים עם התפתחות נורמטיבית לגבי דחק, הערכה עצמית, התמיכה האמוציונאלית והאינסטרומנטלית המוענקת, תפיסת תפקיד הסבות, ורגשות הבושה והאשמה ותרומתם של כל אלה לרווחתן הנפשית וצמיחתן האישית של הסבתות. מממצאי המחקר עולה שקווי הדמיון בין הקבוצות רבים מקווי השוני וההבדל היחיד שנמצא התייחס לערך עצמי גבוה יותר בקרב הסבתות לילדים עם מוגבלות שכלית. לרווחה הנפשית תרמו הדחק, הערך העצמי ורגש האשמה בעוד שלצמיחה הנפשית תרמו הדחק, הערך העצמי, האשמה הנון ליניארית, התמיכה והעומס והרגשות החיוביים בתפקיד הסבות. [למחקר המלא](#)

מסעם לפולין של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית משלחת "השחר"

שרית טילוביץ לוי, בהנחיית : פרופ' זהבית גרוס, אוניברסיטת בר אילן, 2017

עבודת גמר זו לתואר שני נערכה בסיוע מענק מקרן שלם

מחקר איכותני זה עוסק במשלחות משרד הרווחה, של בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה), למחנות הריכוז וההשמדה בפולין (משלחת "השחר").

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון את תופעת מסעם לפולין של אנשים עם מש"ה, מנקודת מבטם של המשתתפים ומנקודת מבטה של החוקרת שהתלוותה למשלחת כ"משתתפת צופה".

לאחר ניתוח הממצאים ניתן לומר כי חברי משלחת "השחר 6", אנשים בוגרים בטווח הרמה הקלה של המוגבלות, עברו מסע משמעותי ומלמד.

נמצא כי כאשר תהליך הלמידה מתבצע באופן חווייתי, רב-חושי, ממחיש ואוטנטי, על אדמת פולין, תוך כדי תיווך, התאמה והבניה, ניתן להקנות ידע בנושא השואה, גם לאנשים בוגרים עם מש"ה וכי הם מצליחים להגשים את מטרת המסע לפולין. הם חווים מסע זה כתהליך למידה חשוב, המתבטא הן בפן הקוגניטיבי והן בפן הרגשי. באמצעות הלמידה הרגשית, הם מצליחים לעבור תהליכים קוגניטיביים ומטה-קוגניטיביים ומצליחים ללמוד ולרכוש ידע בנושא מורכב כמו השואה, בהתאם לגילם ולרמתם.

אמנם למידה חווייתית ורגשית זאת טמנה בחובה קשיים ואתגרים מסוגים שונים, איתם נאלצו להתמודד המשתתפים ובגנים הם נזקקו לתמיכות, אך היא גם הבליטה את הכוחות והחוזקות הטמונים בהם, את יכולתם להתמודד, לצמוח ולפתח חוסן. המסע הקבוצתי והאינטראקטיבי שבו השתתפו קידמה אצלם את הלמידה בנושא השואה והפכה אמצעי לחיזוק זהותם ושייכותם. נמצא כי הם הצליחו לחוש הזדהות עם העם היהודי ושייכות לארץ ישראל, למדינת ישראל ולמשפחת המוצא שלהם.

[למחקר המלא](#)

הקשר בין מצבם התפקודי והקוגניטיבי של המטופלים לבין רמת הלחץ, השחיקה, שביעות הרצון ופגיעות שריר- שלד בקרב המטופלים באנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

גלית סניור-פינקר, בהנחיית : פרופ' אלי כרמלי, דר' דבורה אלפרוביץ-נחנזון, אוניברסיטת תל אביב, 2017

עבודת גמר זו לתואר שני נערכה בסיוע מענק מקרן שלם.

זהו מחקר חתך ראשוני שכלל 243 מטופלים מ-68 מעונות ומסגרות. הועבר למטופלים שאלון חד פעמי שמטרתו המרכזית הייתה לבדוק האם קיים קשר בין תפקוד פיזי וקוגניטיבי של הדיירים לשכיחות פגיעות שלד - שריר של המטופלים, שביעות רצון, הערכה עצמית של מצב הבריאות, שחיקה, עומס ולחץ ועמדות ותחושות בעבודה. נמצא כי, קיים קשר בין מצבם הקוגניטיבי של הדיירים להימנעות מפעילות מכאבי שריר- שלד הנובעים בעיקר מרביע עליון. כמו כן, מטופלים העובדים עם דיירים סיעודיים הלוקים במוגבלות שכלית התפתחותית קשה דיווחו על שביעות רצון גבוהה יותר. ממצאי המחקר מדגישים את החשיבות בסיוע בהתמודדות בטיפול באוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית קשה ו/או התנהגות מאתגרת, עידוד לפעילות גופנית תוך התייחסות לפירוש הכאב לגיל ולמין המטופל, הפחתת גורמי שחיקה והגברת שביעות הרצון של המטופלים.

[למחקר המלא](#)

הנגשת העולם הוויזואלי: "לצפות באוזניים. לראות בידים" - סקירת מידע וספרות בנושא הנגשה ויזואלית ד"ר דפנה רביב-כרמי, בית איזי שפירא, 2017

מטרתה של הנגשה הינה ליצור הכלה מרבית של אנשים עם מוגבלות בחברה ולהבטיח את זכותם לחיות את חייהם בשוויון מלא, בעצמאות ובכבוד, להשתתף ולפעול בכל תחומי החיים. סקירה מידע וספרות זו שמה לה למטרה לבחון את מהות המושג "נגישות/הנגשה ויזואלית" עבור אנשים עם לקות ראייה/עיוורון וכיצד הוא מיושם הלכה למעשה.

[למאמר המלא](#)

המאמר פורסם לראשונה במאגר המידע של בית איזי שפירא.

'כנפיים של קרמבו' מודל שילוב – מתפיסה חינוכית לגישה מקצועית

קלאודיה קובי, מירב בועז, מירב זייגר-קובר

בארגון החברתי חינוכי "כנפיים של קרמבו" המושג שילוב הינו עמוד תווך בהקמת התנועה והזרז-המרכזי לפעילותה. הגדרות שונות מתייחסות לשילוב בהקשר של הכלת אדם עם מוגבלויות מילוי אחר זכותו של אדם עם מוגבלות להיות שייך ועוד.

ב'כנפיים של קרמבו' השילוב עובר כחוט השני בכל מעגלי החיים של התנועה מתחיל בהטמעת האידיאולוגיה וממשיך בהגדרת הפרקטיקה של התאמת הסביבה השיטה ההתנהלות הליווי והתמיכה לצרכים הייחודיים של האדם כך שהוא משמעותי ושותף בתהליך השילוב והינו אקטיבי בו.

[לפרטים נוספים ולמאמר המלא](#)

המאמר פורסם לראשונה בכתב העת : עט השדה, 2017.

עקרונות תקשורת יעילה עם מטופלים עם מוגבלות שכלית בקרב רופאי משפחה

Principles of effective communication with patients who have intellectual disability among primary care physicians

ד"ר שירלי ורנר, ד"ר שירה יילון חיימוביץ, מיכל טנא-רינדה, פרופ' אנטוני הימן

המחקר עסק בבחינת ההטמעה וניבוייה של תקשורת יעילה בקרב רופאים עם מטופלים עם מוגבלות שכלית. תוצאות המחקר הראו כי ידע סובייקטיבי על מוגבלות שכלית וכמות גדולה יותר של מטופלים עם מוגבלות שכלית הגבירו את השימוש בתקשורת יעילה עם מטופלים.

סיפוק מידע המאפשר למטופלים לקבל החלטות רפואיות עבור עצמם היה מנובא על ידי (1) כמות גדולה יותר של מטופלים עם מוגבלות שכלית (2) עמדות נמוכות שטיפול באוכלוסייה זו אינה מועדפת (3) פחות רגשות שליליים (4) תפיסה גבוהה יותר שטיפול באוכלוסייה זו הינו חלק מתפקידי הרופא (5) תפיסה נמוכה יותר כי תחום זה פחות נחשק (6) תפיסה גבוהה יותר שאנשים אלו אינם מסוגלים לקבל החלטות עבור עצמם.

המאמר פורסם בינואר 2017, בכתב העת : Patient Education and Counseling.

[לפרטים נוספים ולמאמר המלא](#)

גיליון מיוחד בנושא : תעסוקת אנשים עם מוגבלות – מחקר, מדיניות ומעשה

ד"ר אמיר טל ד"ר ניצן אלמוג פרופ' רחל-גלי צינמון

המאמרים הכלולים בגיליון מיוחד מקיף ומגוון זה עוסקים בהזדמנויות ובאתגרים הרבים בתעסוקת אנשים עם מוגבלות. הנקודות המרכזיות העולות מן המחקרים השונים הן כי על מנת להבין טוב יותר את הסיבות העומדות בבסיס מצבם התעסוקתי של אנשים עם מוגבלות ובכדי לפתח וליישם תכניות מועילות לקידום השתתפותם בשוק העבודה ולצמצם את שיעורי האבטלה הגבוהים, יש צורך בראייה קונספטואלית רחבה ואינטר-דיסציפלינארית בכל הנוגע לתעסוקת אנשים עם מוגבלות. בראייה זו יש לכלול ולהתחשב בכל המעורבים בתהליך: אנשים עם מוגבלות, קובעי מדיניות, מעסיקים, חוקרים מדיסציפלינות שונות, גורמי אכיפה וכל שאר בעלי העניין.

הגיליון פורסם במסגרת כתב העת : ביטחון סוציאלי, 2017.

[לפרטים נוספים ולמאמר המלא](#)

ריכוז צילומי ההרצאות שניתנו במרכז ללימודי מוגבלות, בה"ס לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה
העברית בשנת 2016-2017

המרכז ללימודי מוגבלות הינו מרכז משותף לביה"ס לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית באוניברסיטה העברית
ולמסד נכויות Israel Unlimited (ממשלת ישראל, ג'וינט ישראל וקרן משפחת רודרמן), ומיועד לקידום הידע,
המחקר וההוראה בתחום המוגבלויות, ברוח התפיסה החברתית, לצורך קידום זכויותיהם ואיכות חייהם של אנשים
עם מוגבלויות ובני משפחותיהם.

במהלך שנת הלימודים החולפת ניתנו במסגרת המרכז מגוון רחב של הרצאות בנושאים שונים בתחומי המוגבלויות

[לפרטים נוספים ולצפייה בסרטוני ההרצאות](#)

כנסים וימי עיון

קול קורא להגשת תקצירים לכנס החמישי של האגודה הבינלאומית לחקר מדעי של מוגבלויות
אינטלקטואליות והתפתחותיות : IASSIDD באירופה.

הכנס יתקיים בין התאריכים 18-20 ליולי 2018 באתונה [לפרטים נוספים](#)

קול קורא להגשת תקצירים לפורום מיוחד אשר יעסוק בנושא מוגבלות ובושה
עבור כתב העת : Review of Disability Studies

[לפרטים נוספים](#)

הכנס הישראלי השמיני למחקר איכותני
בין האישי לפוליטי

הכנס יתקיים בין ה- 7 - 6 בפברואר 2018 , באוניברסיטת
בן גוריון בנגב.

[לפרטים נוספים](#)

שמרו את התאריך ליום עיון : מתי תורי?
זוגיות ומיניות בגישה רגישת תרבות.

יום העיון יתקיים ב-23.2.18 , יום שישי בין השעות
08:30-13:00 באוניברסיטת בר אילן

[לפרטים נוספים](#)

שמרו את התאריך לכנס הבינלאומי בנושא - שבילים במעבר מבית הספר לחיי העבודה.

הכנס יתקיים ב- ביום ראשון 25.3.2018 באודיטוריום הכט אוניברסיטת חיפה,
וביום שני 26.3.2018 באולם זרנגין במכללה האקדמית תל-חי.

[לפרטים נוספים](#)

כל הזכויות שמורות לקרן שלם ©

שד' מנחם בגין 5, בית דגן, 50200.

טלפון : 03-9601122 פקס : 03-9604744 מס' עמותה : 58-006-485-5

להסרה מרשימת התפוצה שלח לנו מייל